

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6 De comparatione earum adinuicem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

puta, temperantia, vel fortitudini opponuntur infirma vitia, secundum quod in finibus modis contingit diuersas circumstantias virtutis corripit, vt a recitidine virtutis recedatur: vnde & Pythagorici * malum poluerunt infinitum. Sic ergo dicendum, quod si infidelitas attendatur circa comparationem ad fidem, diuersae sunt infidelitatis species, & numero determinatae. Cum enim peccatum infidelitatis consistat in renitendo fidei, hoc potest contingere dupliciter, quia aut renititur fidei nondum susceptae, & talis infidelitas est Paganorum, siue Gentilium: aut renititur fidei Christianae susceptae, vel in figura: & sic est infidelitas Iudaeorum, vel in ipsa manifestatione veritatis, & sic est infidelitas haereticorum. vnde in generali possunt assignari tres praedictae species infidelitatis. Si vero distinguantur infidelitatis species secundum errorem in diuersis, quae ad fidem pertinent, tunc non sunt determinatae infidelitatis species: Possunt enim errores in infinitum multiplicari, ut patet per Augustinum in lib. * de Haeresibus.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod formalis ratio alicuius peccati potest accipi dupliciter. Vno modo secundum intentionem peccantis: & secundum hoc id, ad quod conuertitur peccans, est formale obiectum peccati, & ex hoc diuersificantur eius species. Alio modo secundum rationem mali: & sic illud bonum, a quo receditur, est formale obiectum peccati: sed ex hac parte peccatum non habet speciem, immo est priuatio speciei. Sic ergo dicendum est, quod infidelitatis obiectum est veritas prima, sicut a qua receditur: sed formale eius obiectum, sicut ad quod conuertitur, est sententia falsa, quam sequitur. & ex hac parte eius species diuersificantur. Vnde sicut charitas est vna, quae inhaeret summo bono: sunt autem diuersa vitia charitati opposita, quae per conversionem ad diuersa bona temporalia recedunt ab uno summo bono, & iterum secundum diuersas habitudines inordinatas ad Deum: sic etiam fides est vna virtus ex hoc, quod adheret uni primae veritati. Sed infidelitatis species sunt multae ex hoc, quod infideles diuersas, & falsas sententias sequuntur.

AD SECVNDVM dicendum, quod obiectio illa procedit de distinctione specierum infidelitatis secundum diuersa, in quibus erratur.

AD TERTIVM dicendum, quod sicut fides est vna, quia multa credit in ordine ad unum: ita infidelitas potest esse vna, etiam si in multis erret, in quantum omnia habent ordinem ad unum. Nihil tamen prohibet hominem in diuersis infidelitatis speciebus errare: sicut etiam potest unus homo diuersis vitiis subiacere, & diuersis corporalibus morbis.

ARTICVLVS VI.

Utrum infidelitas Gentilium, seu Paganorum sit ceteris grauior.

E

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur, quod infidelitas Gentilium, siue Paganorum sit grauior ceteris. Sicut enim corporalis morbus tanto est grauior, quanto salutis principalioris membri magis contrariatur, ita peccatum tanto uidetur esse grauius, quanto contrariatur ei, quod est principalius in uirtute: sed principalius in fide est fides unitatis diuinae, a qua deficient Gentiles multitudinem deorum credentes. ergo infidelitas eorum est grauiissima.

¶ 2. Praet. Inter haereticos tanto haeresis aliquorum detestabilior est, quanto in pluribus, & principalio-

ribus veritati fidei contradicunt: sicut haeresis Arrii, qui separauit diuinitatem, detestabilior fuit, quam haeresis Nestorij, qui separauit humanitatem Christi a persona filij Dei: sed Gentiles in pluribus, & principalioribus recedunt a fide, quam Iudaei, & haeretici, quia omnino nihil de fide recipiunt. ergo eorum infidelitas est grauiissima.

¶ 3. Praeterea. Omne bonum, est diminutiuum mali: sed aliquod bonum est in Iudaeis, quia confitentur vetus testamentum esse a Deo. Bonum etiam est in haereticis: quia venerantur nouum testamentum. ergo minus peccant quam Gentiles, qui vtrumque testamentum detestantur.

SED CONTRA est, quod dicitur 1. Pet. 2. Melius enim erat illis non cognoscere viam iustitiae, quam post cognitionem retrorsum conuerti: sed Gentiles non cognouerunt viam iustitiae: haeretici autem & Iudaei aequaliter cognoscentes, deseruerunt. ergo eorum peccatum est grauius.

RESPON. Dicendum, quod in infidelitate, sicut dictum est * duo possunt considerari, quorum vnum est comparatio eius ad fidem, & ex hac parte aliquis grauius contra fidem peccat, qui fidei renititur susceptae, quam qui renititur fidei nondum susceptae: sicut grauius peccat qui non implet, quod promissit, quam si non impleat quod nunquam promissit. Et secundum hoc infidelitas haereticorum, qui profiterentur fidem Euangelij, & ei renituntur, eam corruptentes, grauius peccant, quam Iudaei, qui fide Euangelij nunquam susceperunt: sed quia susceperunt eius figuram in veteri lege, quam male interpretantes corrumpunt: ideo etiam d eorum infidelitas est grauius peccatum, quam infidelitas Gentilium, qui nullo modo fidem Euangelij susceperunt. Aliud quod in infidelitate consideratur, est corruptio eorum, quae ad fidem pertinent. Et secundum hoc cum in pluribus errent Gentiles quam Iudaei, & Iudaei quam haeretici, grauior est infidelitas Gentilium, quam Iudaeorum, & Iudaeorum quam haereticorum: nisi forte quorundam, puta, d Manichaeorum, qui etiam circa credibilia plus errant, quam Gentiles.

Harum tamen duarum grauitatum prima preponderat secundae, quantum ad rationem culpe, quia infidelitas habet rationem culpe (vt supra * dictum est) magis ex hoc, quod renititur fidei, quam ex hoc quod non habet ea, quae sunt fidei. Hoc enim videtur, vt dictum est, magis ad rationem penae pertinere. Vnde simpliciter loquendo infidelitas haereticorum est pessima.

Et per hoc patet responsio ad obiecta.

ARTICVLVS VII.

Utrum sit cum infidelibus publice disputandum.

E

AD SEPTIMVM sic proceditur. Videtur, quod non sit cum infidelibus publice disputandum. Dicit enim Apostolus. 2. ad Timoth. 2. Noli verbis contendere: ad nihil enim vtile est, nisi ad subuersionem audientium: sed disputatio publica cum infidelibus fieri non potest sine contentione verborum: ergo non est publice disputandum cum infidelibus.

¶ 2. Praet. Lex Martiani * Augustini per Canones, confirmata, sic dicit. Secunda Secunda S. Thomae.

¶ Super Quaestione decima Ariculi septimum.

IN articulum septimum eiusdem quaestionis, duo occurrunt dubia. Alterum ex parte disputantium: alterum ex parte audientium.

Ex parte quidem disputantium, quia praeter legem allegatam in litera, quae habetur in lege, Nemo. C. De summa Trinitate post Beatum Thomam iura noua emanant prohibentia laicis sub poena excommunicationis.

In Codice lib. 7. tit. 4. Et de S. Tri. & fide Catho. l. nemo. D 4. disputa-

Art. praeced.

D. 714.

D. 702.

* ar. 1. huius quaest.

¶ ar. 1. huius quaest.

1. ad Tim. 2. lecti. 2. in 2.

In Codice lib. 7. tit. 4. Et de S. Tri. & fide Catho. l. nemo.